

RIKSDAGENS PROTOKOLL

Nr 31

ANDRA KAMMAREN

1964

16—17 oktober

Debatter m. m.

Fredagen den 16 oktober

	Sid.
Hälsningsanförande	3
Meddelande ang. sammanträdestider	3
Interpellationer av:	
herr Lindahl ang. trafiksäkerheten vid övergången till högertrafik	4
fru Forsling ang. skydd mot barnmisshandel	4
herr Persson i Heden ang. tillämpningen av bestämmelserna om vårdbidrag för svårt handikappade barn	5
herr Holmberg ang. åtgärder för att öka sysselsättningen i Norr- botten	5
fru Ryding ang. utbyggnad av folktandvården, m. m.	7
herr Gustafsson i Borås ang. grunderna för tilldelning av statsanslag till folkhögskolor	8
herr Börjesson i Falköping ang. korrektionsmedlen för att återföra missanpassad ungdom till ett normalt samhällsliv	9
herr Nilsson i Gävle ang. åtgärder för att undanröja hindren för bo- stadsbyggnadsprogrammets genomförande	11
herr Hagberg ang. åtgärder mot rasdiskriminering m. m.	12
fröken Karlsson ang. den långsiktiga planeringen av lärarutbild- ningen	12
fröken Wetterström ang. åtgärder för att öka åldringarnas trygghet till liv och egendom	13
herr Anners ang. sammanräkning av poströsterna på valdagen	14
herr Hedin ang. skydd mot barnmisshandel	14

	Sid.
Meddelande om enkla frågor av:	
fru Boman ang. upprätthållande av förbudet mot visning av porno- grafisk film.....	15
herr Antby ang. förvaringen av stridsgaser.....	15
herr Björkman ang. tidpunkten för slutförande av viss prisgeografisk undersökning.....	15

Lördagen den 17 oktober

Interpellation av herr Wiklund ang. trafikframkomligheten inom storstockholmsområdet.....	17
Meddelande om enkel fråga av herr Dickson ang. förfarandet vid anmäl- ningar om skördeskador.....	19

Fredagen den 16 oktober

Kl. 14.00

§ 1

Hälsningsanförande

Herr TALMANNEN öppnade sammanträdet med följande ord:

Jag hälsar kammarens ärade ledamöter välkomna till årets höstsession och förklarar härmed sessionen öppnad.

§ 2

Herr talmannen meddelade, att herr Björkänge, som vid kammarens sammanträde den 2 sistlidne april med läkarintyg styrkt sig från och med den 18 mars tills vidare vara hindrad att delta i riksdagsgöromålen, denna dag åter intagit sin plats i kammaren.

§ 3

Herr talmannen meddelade, att herr Wedén enligt till kammaren inkommet läkarintyg vore sjukskriven under tiden den 8 innevarande oktober—den 3 nästkommande november.

Herr Wedén beviljades ledighet från riksdagsgöromålen under angivna tid.

§ 4

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökningar:

Till Riksdagens andra kammare

Undertecknad anhåller härmed om ledighet från riksdagsuppdragens fullgörande under tiden 16—28 oktober på grund av offentligt uppdrag, nämligen en resa för utredningen Kyrka och Stat till Tyskland och England, medgiven av Kungl. Maj:t.

Stockholm den 5 oktober 1964

A. Zetterberg

Till Riksdagens andra kammare

Då jag fortfarande den 16 oktober 1964 befinner mig på utrikes tjänstresa anhåller jag härmed vördsamt om tjänstledigt för denna dag.

Bryssel den 10 oktober 1964

Alf Wennerfors

Till Riksdagens andra kammare

Härmed får jag anhålla om ledighet från riksdagsgöromålen den 16 och 17 oktober 1964 för deltagande i sammanträde med Europarådets politiska kommitté i Paris.

Göteborg den 12 oktober 1964

Sven Gustafson

Till Riksdagens andra kammare

På grund av utlandsresa anhåller jag om ledighet från riksdagsarbetet under tiden 16—29 oktober 1964.

Örebro den 8 oktober 1964

Henry Allard

Till Riksdagens andra kammare

På grund av vistelse i USA anhålles om befrielse från riksdagsarbetet under tiden 16—24 oktober 1964.

Gävle i september 1964

Anders Haglund

Kammaren biföll dessa ansökningar.

§ 5

Meddelande ang. sammanträdestider

Herr TALMANNEN yttrade:

Till kammarens ledamöter har utdelats en preliminär plan för sammanträdena under tiden den 16 oktober—13 november 1964. Därav framgår bl. a. att den första frågestunden äger rum tisdagen den 27 oktober, som vanligt med början kl. 15.00, att sessionens första

Interpellation ang. trafiksäkerheten vid övergången till högertrafik — Interpellation ang. skydd mot barnmisshandel

arbetsplenium utsatts till onsdagen den 4 november kl. 14.00 samt att höstens »remissdebatt» kommer att hållas onsdagen den 11 november med eventuell fortsättning påföljande dag.

Före oktober månads utgång beräknas föreligga sedvanliga, hela höstsessionen omfattande planer angående sammanträdestider och behandlingen i kammarna av utskottsutlåtanden.

§ 6

Interpellation ang. trafiksäkerheten vid övergången till högertrafik

Ordet lämnades på begäran till

Herr LINDAHL (s), som yttrade:

Herr talman! Den övergång till högertrafik, varom 1963 års vårriksdag fattade beslut, är fortfarande föremål för allmänhetens stora intresse.

Detta gäller bland annat säkerheten under själva övergångsskedet, men reformen har också riktat intresset mot trafiksäkerheten i vidare bemärkelse i framtiden, sedan högertrafiken blivit fast etablerad. Härvid kommer i blickfältet exempelvis informationen och trafikundervisningen såväl i samband med omläggningen som på lång sikt, den trafiktekniska apparaten och trafikbestämmelsernas utformning med tanke på de alltmer skärpta säkerhetskraven i en allt intensivare trafik.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställer jag om andra kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få framställa följande frågor:

Är statsrådet i tillfälle att lämna en redogörelse dels för vilka förberedelser, särskilt med tanke på trafiksäkerheten, som är avsedda att göras för övergången till högertrafik och hur långt arbetet på dessa förberedelser framskridit; samt

dels för vilka planer som föreligger för att göra säkerheten större i en framtida högertrafik än i den nuvarande vänstertrafiken?

Denna anhållan bordlades.

§ 7

Interpellation ang. skydd mot barnmisshandel

Ordet lämnades på begäran till

Fru FORSLING (fp), som yttrade:

Herr talman! Misshandel av små barn tycks i vårt land inte vara helt ovanligt. Läkare har då och då slagit larm om detta förhållande. Doktor Anders Frisk framför i nr 41/1964 i Svenska Läkartidningen starka misstankar om att barnmisshandel inte är ett överstån- det kapitel i svenskt samhälle. Han redovisar sex fall av svår barnmisshandel, vilka han behandlat på barnsjukhuset i Göteborg. Av dessa inträffade fyra under loppet av sex månader. Av de sex barnen återfördes två till hemmiljön. I fyra av de sex fallen kunde man inte skydda barnen från upprepade skador. Två av de fyra fallen fick dödlig utgång.

Enligt byråchef Göta Rosén behövs på detta område en skärpt vaksamhet, kanske kombinerad med ändringar i barnavårdslagen. När läkare, som misstänker att misshandel skett, inger anmälan av fallet till barnavårdsnämnden, tycks ändå inte alltid åtgärder vidtas, som skyddar barnet helt. Detta kanske beror på, att förebyggande åtgärder vanligen måste prövas, innan barnet skiljs från vårdnadshavarna.

Statsrådet Ulla Lindström anser enligt uppgifter i pressen emellertid inte att någon lagändring är nödvändig. Där- emot behövs en skärpt vaksamhet från bl. a. grannarnas sida och över huvud från dem, som misstänker barnmisshan-

Interpellation ang. åtgärder för att öka sysselsättningen i Norrbotten

§ 8

Interpellation ang. tillämpningen av bestämmelserna om vårdbidrag för svårt handikappade barn

Ordet lämnades på begäran till

Herr PERSSON i Heden (cp), som yttrade:

Herr talman! Den 1 juli i år trädde bestämmelserna om vårdbidrag till svårt handikappade barn i kraft. Det innebär att föräldrar som har vården om handikappade barn i hemmet för detta skall erhålla ett bidrag av staten som uppgår till 50 procent av ATP:s basbelopp. Bidraget utgår till barn under 16 år som varaktigt och i avsevärd omfattning behöver särskild tillsyn och vård på grund av sjukdom, psykisk efterblivenhet, vanförhet eller annat. Det åligger försäkringskassorna att avgöra om bidrag skall utgå.

Emellertid synes det hos försäkringskassorna råda tveksamhet om hur bestämmelserna om vårdbidrag skall tolkas och det har förekommit fall där försäkringskassan trots att svår vanförhet uppenbarligen förelegat inte beviljat bidrag. Detta är givetvis synnerligen otillfredsställande.

Med stöd av det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet få framställa följande fråga:

Avser herr statsrådet att vidtaga åtgärder i syfte att få till stånd en mera enhetlig bedömning av vanförheten vid beslut rörande vårdbidrag för svårt handikappade barn?

Denna anhållan bordlades.

§ 9

Interpellation ang. åtgärder för att öka sysselsättningen i Norrbotten

Ordet lämnades på begäran till

Herr HOLMBERG (k), som yttrade:
Herr talman! Nedläggningen av drif-

del. Allmänheten bör alltså uppmärksammas på problemet och göras medveten om, att bristande vaksamhet kan betyda svåra fortsatta lidanden för plågade barn. Läkarrapporter talar här sitt tydliga språk.

Stora svårigheter föreligger också att få fram sådan bevisning, att gärningsmannen kan fällas till ansvar för misshandel.

Det är emellertid framför allt väsentligt, att fall som läkaren misstänker vara misshandel, kommer till barnavårdsnämndens kännedom, så att nämnden kan vidtaga erforderliga åtgärder. Likaså bör i läkarutbildningen vikt läggas vid att tillräcklig undervisning sker beträffande de speciella indikationer som kännetecknar barnmisshandel.

Barnmisshandelsfallen visar också en tendens att öka, kanske till en del beroende på de många mycket unga ogifta mödrar, som bor tillsammans med en fästman, som inte är far till barnet. Det ofattbara är, att dessa unga mödrar ofta vet om misshandeln men tiger av rädsla att förlora sina fästmän.

Barnavårdsmanen kunde i dessa fall vara till gott stöd. Barnavårdsmännen har emellertid en utomordentligt betungande arbetsbörda — upp till 400 fall per barnavårdsman förekommer — varför den kurativa sidan av deras arbete inte alltid kan skötas med önskvärd effektivitet. En översyn av barnavårdsmännens arbetsbörda är angelägen — naturligtvis inte enbart med hänsyn till fallen av barnmisshandel.

Med hänvisning till ovanstående hemställas om riksdagens tillstånd att till statsrådet Ulla Lindström få framställa följande frågor:

Anser statsrådet, att den nuvarande barnavårdslagen är ett tillräckligt skydd för barn, utsatta för misshandel av vårdnadshavare? Om svaret blir ja, vilka åtgärder ämnar statsrådet vidta för att inom lagens ram bättre tillgodose barnets rätt?

Denna anhållan bordlades.

Interpellation ang. åtgärder för att öka sysselsättningen i Norrbotten

ten vid ett rampar på det statliga sågverket i Båtskärsnäs har väckt berättigat uppseende. Ett 50-tal man berövas sin nuvarande försörjning, i vissa fall helt och i andra fall under en betydande del av året. Samhället vid sågen består av 700 personer, och för många av dessa — även utöver dem som är direkt berörda av driftinskränkningen — uppstår menliga verkningar. I kringliggande bygd liksom i Norrbotten som helhet råder stor arbetslöshet som ytterligare förvärras genom driftinskränkningen i Båtskärsnäs.

Såsom motivering för bolagets åtgärd har anförts, att det inte finns råvara för att upprätthålla sågverksdriften i hittillsvarande omfattning. Gentemot detta har fackföreningen i Båtskärsnäs åberopat sakkunniga som hävdat att det finns möjlighet till betydligt större virkesfångst i Norrbotten. Därtill kommer att mycket stora rundvirkesmängder från Norrbotten flottas söderut, och slutligen har fackföreningen i sin skrivelse till statsministern påpekat »att Domänverket årligen levererar 1,3 miljoner kubikfot sågtimmer till Svenska Cellulosa Aktiebolaget (SCA) vars sågverk kör med dubbla skift på dispens. Detta medan statens eget sågverk måste reducera driften i motsvarande grad».

Det faktum att sågen i Båtskärsnäs skulle kunna drivas med full kapacitet om verket årligen tillfördes ytterligare råvara motsvarande den virkesmängd som domänverket säljer till SCA, leder lätt till slutsatsen att begränsningen av driften i Båtskärsnäs var en förutsättning för SCA:s expansion i Munksund. Om detta är motivet till statsmakternas medverkan för att minska sågningen vid det statliga verket, är detta förkastligt ur flera synpunkter.

För det första begränsar man därigenom lönsamheten hos det statliga verket. Fullt utnyttjande av statens investeringar i Båtskärsnäs kan ju nämligen ske genom virkesfångst i nuvarande omfattning från statens egna skogar.

För det andra bör en samordning av de statliga företagen också ske med avsikt att gå längre än till sågning av timmer från statsskogarna. Just i Kalixbygden där staten äger inte bara Båtskärsnäs sågverk utan också pappers- och pappersmassfabriken i Karlsborg och har möjlighet till ökad virkesfångst från skogar på nära håll samt goda hamnar och ett industrispår med anknytning till det centrala järnvägsnätet, borde statens skogsinnehav, industrier och övriga resurser samordnas och utbyggas för en stor statlig träindustri med mycket varierande produktion. Även den statliga verksamheten på Seskarö kunde inordnas i en sådan planmässigt ordnad träindustri.

Utbyggnad av Karlsborgsindustrien för att utnyttja även länets lövskogar har tillstyrkts av flera utredningar men hittills utan resultat. Möjligheten att tillverka finpapper och tidningspapper samt att komplettera verket med en emballageindustri har inte heller utnyttjats. Fortfarande finns det inte heller någon träkemisk industri av nämnvärd omfattning, och det borde också vara möjligt att åstadkomma en statlig trähusfabrik av stort format. Med en sådan inriktning av den statliga träindustrien skulle det framstå som ännu orimligare att fördela virkesfångsten från statsskogarna så att man ger särskilda favörer åt privatkapitalistiska företag som veterligen inte har någon avsikt att bidra till en differentiering av länets näringsliv på det sätt jag antytt. En sådan omställning och expansion med sikte på en högre grad av förädling är emellertid viktig för lösningen av sysselsättningsproblemen i Norrbotten.

För det tredje är det inte nödvändigt att begränsa det ena sågverkets produktion till förmån för utvidgning på annat håll. Rundvirket räcker för en mycket större träförädling än den nuvarande. Det innebär också att småsågarna liksom hittills kan ges möjlig-

Interpellation ang. utbyggnad av folktandvården, m. m.

het att tillgodose en del av sitt rundvirkesbehov från statsskogarna.

Av landshövding Näslunds skogsinventering framgår att det inte bara är möjligt att avverka mera i Norrbotten utan att detta också är behövt för en rationell skogsvård. Under en tidigare interpellationsdebatt om dessa frågor använde även regeringen landshövding Näslunds material för att påvisa möjligheten att motverka arbetslösheten i Norrbotten genom expansion inom skogsbruk och träindustri. Och i fackföreningens skrivelse till statsminister Erlander erinras om en nyligen publicerad utredning som lär visa att det »enbart i Norrbottens kustland förekommer ett årligt avverkningsunderskott på tre miljoner kubikmeter».

Enligt fackföreningens skrivelse var virkessituationen vid sågen inte heller sådan att åtgärder måste vidtagas med kort varsel. Det virkestillskott som erfordras för att köra Båtskärsnäs sågverk i full omfattning »behöver inte finnas på plats förrän i början av mars 1965», skriver fackföreningen.

Under hänvisning till vad sålunda anförts hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet få ställa följande frågor:

Avser statsrådet att vidtaga åtgärder så att Båtskärsnäs sågverk åter kan uppta driften vid det nedlagda ramparet?

Vilka åtgärder i övrigt kan påräknas från regeringens sida för att säkra en ökad sysselsättning genom samordning och utbyggnad av den statliga träindustrien i Norrbotten?

Denna anhållan bordlades.

§ 10

Interpellation ang. utbyggnad av folktandvården, m. m.

Ordet lämnades på begäran till

Fru RYDING (k), som yttrade:

Herr talman! Jämta krissituationen för sjukhusen, vilka under den gångna sommaren nödgats stänga flera avdelningar eller vidta andra inskränkningar, har också folktandvårdens läge kommit i rampluset. Härom vittnar en rad meddelanden under senare tid. Exempelvis har i en hänvändelse från Falköpings stad till Skaraborgs läns landsting anförts, att i staden finns en hypermodern folktandvårdsklinik disponerad för sju tandläkare, men man har endast två tandläkare plus ett par deltidssamarbetande. I Lysekil har ende distriktstandläkaren sagt upp sin anställning. I Stockholm finns 33 vakanser mot 186 tjänstgörande tandläkare. Gotland har 11 vakanser på 17 tjänster. Vuxenbehandlingen är begränsad till ett minimum. I Härnösand stoppades den 1 mars i år ansökningarna för en sådan behandling. Väntetiderna för vuxenbehandling uppges på flertalet håll uppgå till tre å fyra år.

Det är uppenbart att de stora förhoppningar som knöts till folktandvården vid dess införande inte har infriats. De tandvårdsbehövande — och till dessa hör ju praktiskt taget samtliga människor — är hänvisade till privatpraktiserande tandläkare med väsentligt dyrare taxor. De höga kostnaderna gör att man oftast uppskjuter tandvårdsbesöken med för den enskilde både ekonomiskt och ur hälsosynpunkt sett ogynnsamt resultat. En utbyggnad av folktandvården skulle ur hälso- och rationell ekonomisk synpunkt vara fördelaktig och innebära ett långt bättre utnyttjande av kapaciteten både vad tandläkare och övrig personal beträffar.

I sammanhanget anmäler sig frågan om tandvårdens inordnande i sjukförsäkringen, varom förslag ställdes i kommunistiska motioner såväl år 1960 som år 1961. Det kan med fog hävdas att ett ytterligare uppskov med lösningen av denna fråga ur flera synpunkter vore ofördelaktig.

Interpellation ang. grunderna för tilldelning av statsanslag till folkhögskolor

Med hänvisning till vad sålunda anförts hemställer jag om kammarens tillstånd att till socialministern få rikta följande interpellation:

Överväger socialministern åtgärder för en utbyggnad av folktandvården och förslag till 1965 års riksdag om tandvårdens inordnande i sjukförsäkringen?

Denna anhållan bordlades.

§ 11

Interpellation ang. grunderna för tilldelning av statsanslag till folkhögskolor

Ordet lämnades på begäran till

Herr GUSTAFSSON i Borås (fp), som yttrade:

Herr talman! Kaggeholms Folkhögskola, Ekerö, som drives av den svenska pingströrelsen, startade sin verksamhet år 1942 och fick egna lokaler på Kaggeholms slott år 1944. Sedan starten har skolan varit en folkhögskola.

År 1954 ansökte styrelsen för Kaggeholms Folkhögskola för första gången om statsbidrag till skolans drift. Efter inspektion fann då skolöverstyrelsen skolan inte vara statsbidragsberättigad. År 1957 förnyades ansökan och vissa anmärkningar riktades även då mot skolan. Bristerna hänför sig främst till elevrekryteringen, kontakten med och lärarnas erfarenheter av andra folkhögskolor samt bokbeståndet och uppsättningen av tidskrifter och dagstidningar. På grund av dessa brister, som till stor del berodde på för svaga ekonomiska resurser, ansåg de inspekterande det tveksamt om statsbidrag kunde tillstyrkas. Överstyrelsen ansåg sig inte kunna förorda statsunderstöd till skolan.

Sedan brister som påtalats vid inspektionen år 1957 i görligaste mån avhjälppts, ansökte skolan på nytt om statsbidrag år 1958. Skolöverstyrelsen avslog denna ansökan utan att göra ny inspektion.

Läsåret 1962/63 sökte Kaggeholms Folkhögskola på nytt statsbidrag och förklarades efter inspektion på våren 1963 statsbidragsberättigad fr. o. m. verksamhetsåret 1962/63.

Kaggeholms Folkhögskola placerades därmed in i kön av statsbidragsberättigade skolor, som då bestod av 8 skolor, varav 3 förklarades vara statsbidragsberättigade fr. o. m. läsåret 1961/62, nämligen Hallands läns folkhögskola i Löftadalen, Jämshögs folkhögskola och Skinnskattebergs folkhögskola. De övriga fem folkhögskolorna ansåg skolöverstyrelsen i sin skrivelse till Konungen av den 7/6 1963 ha startat sin verksamhet fr. o. m. arbetsåret 1962/63. Hallands läns folkhögskola och Skinnskattebergs folkhögskola erhöll de två nya statsbidrag, som tillkom år 1963. Lidingö folkhögskola, som befann sig bland de fem nyssnämnda folkhögskolorna upphörde i och med arbetsåret 1963/64.

Kvar i kön befann sig år 1964 de fem folkhögskolorna Jämshögs, Kaggeholms, Klarälvdalens, Landsorganisations och Valla filialfolkhögskola. Riksdagen anslag två nya statsbidrag att utgå under arbetsåret 1964/65. Skolöverstyrelsen förordade i sin skrivelse till Konungen av den 27/5 1964, att dessa två nya statsbidrag skall gå till Jämshögs och Kaggeholms folkhögskolor. Den 2 juni 1964 uppvaktade Kaggeholms Folkhögskolas rektor, Åke Boberg, och en medlem av skolans styrelse, rektor Filip Eiderbrant, statsrådet Edenman och klaggjorde därvid den ekonomiska ställning, i vilken Kaggeholms Folkhögskola befann sig. Pingströrelsens folk har under de gångna 22 åren lagt ner ca 2,5 miljoner kronor enbart i driftsbidrag till skolan. Men den mest behjärtansvärda sidan av saken är, att de ungdomar, som går på Kaggeholm, inte får några som helst stipendier från huvudmannen och alltså måste finansiera sina studier själva, tills statsbidrag börjar utgå till skolan. Statsrådet Eden-

Interpellation ang. korrektionsmedlen för att återföra missanpassad ungdom till ett normalt samhällsliv

man gjordes uppmärksam på detta faktum vid skolans representanters besök hos honom den 2 juni, liksom på att många av eleverna nu får arbeta på sin fritid, lördag—söndag, för att klara sina avgifter. I detta sammanhang kan nämnas, att Kageholms Folkhögskola till och med läsåret 1964/65 haft 896 elever. Av de 822, som genomgått skolan har många fortsatt sina studier. Över 200 har blivit sjuksköterskor, 50 lärare, 80 u-landsarbetare, 20 ingenjörer, 10 akademiker osv.

I konselj den 13 augusti beslöt regeringens, att de två nya statsbidragen verksamhetsåret 1964/65 skulle tilldelas Jämshögs och Landsorganisationens folkhögskolor.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet få framställa följande frågor:

Vill statsrådet redogöra för de grunder efter vilka tilldelning sker i fråga om statsanslag till folkhögskolor och anser statsrådet att dessa grunder är tillfredsställande?

Denna anhållan bordlades.

§ 12**Interpellation ang. korrektionsmedlen för att återföra missanpassad ungdom till ett normalt samhällsliv**

Ordet lämnades på begäran till

Herr BÖRJESSON i Falköping (cp), som yttrade:

Herr talman! Vid ett flertal tillfällen har vi här i riksdagen diskuterat vilka vägar man bör beträda för att komma till rätta med den ökade ungdomsbrottsligheten. Bl. a. har en rad motioner väckts på området. I och för sig lovvärda åtgärder har också vidtagits för att söka råda bot på det onda.

Vi kan emellertid i dag konstatera att

såväl vuxenkriminaliteten som ungdomsbrottsligheten ökar i omfattning. Och det är av naturliga skäl den sistnämnda som inger de största bekymren. Vi vill alla ställa förhoppningar på vår ungdom. I långa stycken har vi också anledning understryka att den överväldigande delen av de unga infriar våra förväntningar. Vi har en utomordentligt god ungdom. De allra flesta är värda ett mycket gott betyg, men tyvärr har bilden av den från normala beteenden avvikande ungdomen blivit allt dystrare, vilket gör läget oroande.

I förebyggande syfte är självfallet alla de åtgärder, som redan vidtagits och som planeras, nödvändiga och tacknämliga, men samtidigt har vi, som jag ser det, anledning se utvecklingen realistiskt och därvid konstatera att upplysningskampanjer t. ex. i fråga om positiv fritidsverksamhet, föreningsliv, idrott etc. inte alltid lett till önskvärda resultat. Ingen har givetvis räknat med att man med dessa åtgärder helt skall kunna eliminera ungdomsbrottsligheten, men hoppet om att reducera den har funnits hos oss envar. Det hoppet har man knappast längre anledning att hysa.

Ungdomsbrottsligheten ökar. De förebyggande åtgärderna för att söka hejda utvecklingen har inte gett önskat resultat. Men inte nog med det. Dessa åtgärder har kostat samhället—skattebetalarna stora pengar. Detta är ett faktum som vi inte kan bortse ifrån och som enligt min mening bör ägnas största uppmärksamhet åt.

Det torde vara helt obestriddligt att spriten spelar en avsevärd roll i sammanhanget. Jag skall emellertid inte gå in på nykterhetspolitiska aspekter av den anledningen att dessa är av den art att de bör belysas i större sammanhang. Jag skall bara inskränka mig till att konstatera att det enligt sakkunskapen förhåller sig så, att fylleriproblemet i takt med konjunkturförbättringarna i allmänhet blivit måhända

Interpellation ang. korrektionsmedlen för att återföra missanpassad ungdom till ett normalt samhällsliv

vårt största samhällsproblem. Och det som inger det största bekymret härvidlag är det ökade ungdomsfylleriet. Med fri inköpsrätt har också våra ungdomar i de lägre åldrarna fått avsevärt ökade möjligheter till spritförtäring.

Spritens är en åtråvärd vara för särskilt ungdom som hamnat på avvägar. Om det är alkoholen som från början lett dem till avikande beteendemönster kan det råda delade meningar om. Av uppgifter att döma torde dock spriten i många, kanske de flesta fall, utgöra den avgörande impulsen för labila ungdomar att göra sitt första avsteg från den i gängse bemärkelse betecknade normala vägen.

I fråga om de samhälleliga korrektionsmedlen finns dock, som jag ser det, åtskilligt övrigt att önska. Man har enligt min mening i alltför hög grad fallit för tänkesättet att »tala ungdomen till rätta». Erfarenheterna från »fältet» talar för att detta i och för sig kan ha sin betydelse men att resultatet av det hela ingalunda är vad man önskar sig. Detta gäller alltså ungdom som redan belastats av missanpassning till samhällslivet.

Socialvårdare med rika erfarenheter på området hyllar principen att ett första snatteri, ett första »billån», inte bör leda till samhällsingripande i allvarligare bemärkelse. Det kan vara riktigt. Men när det sker upprepningar — till andra medborgares och inte minst resp. föräldrars förtvivlan — blir de samhälleliga åtgärderna enligt min uppfattning bristfälliga. Om den unge är i den ålder att barnavårdsnämnden bör ingripa, äger viss tveksamhet med all säkerhet sin giltighet. Innan respektive barnavårdsmyndighet ingriper förflyter nämligen en lång tid. Under den tiden har den unge kunnat begå andra »brott» eller över huvud visat ett leverne som för honom själv och hemmet men också för den allmänna säkerheten kan betecknas som direkt farligt.

I denna interpellation har jag inte anledning gå närmare in på dessa detaljer, utan vill bara konstatera att de förefintliga korrektionsmedlen av allt att döma inte är till fyllest för att dels kunna reducera brottsligheten bland de unga och dels utgöra någon säkerhet för den stora allmänheten.

Till sist vill jag understryka, att jag minst av allt är anhängare av vad som i gängse betydelse betecknas som mycket hårda straff. Däremot anser jag att läget när det gäller den ökade ungdomsbrottsligheten påkallar effektivare och snabbt verkande korrektionsmedel, varvid alla ansvariga myndigheter med kraft och skärpa deltar. I praktisk tillämpning bör de enligt min mening bli av den art, att de väcker respekt hos ungdomar som befinner sig eller är på väg att glida in på brottets väg.

Det är att märka att såväl de gravt som lindrigare kriminaliserade ungdomarna är mycket väl underkunniga om de åtgärder som samhället vidtar när det gäller en brottslig handling från deras sida, men samtidigt är de lika medvetna om att dessa åtgärder inte är för dem avskräckande och att de i en del fall t. o. m. uteblir.

I fråga om anstaltsvården framhåller expertisen nödvändigheten av att tillräckliga ekonomiska och personella resurser ställes till förfogande. Bl. a. gäller det i allra högsta grad »vården utom skola», som villkorlig utskrivning numera kallas. Framför allt finns det en skriande brist på psykiater — dessa platser är obesatta till stor del vid ungdomsvårdsskolor men är lika angelägna att finnas till hands vid vården utom skola.

Statens ungdomsråd har begärt en utredning som bl. a. går ut på krav om statliga ungdomshem. Det kan ha sitt berättigande, men vid sidan om dessa bör mer än hittills, som jag ser det, undersökas möjligheterna till eftervård i familjegemenskap. För många ungdom-

Interpellation ang. åtgärder för att undanröja hindren för bostadsbyggnadsprogrammets genomförande

mar kan en vistelse i familj visserligen inte vara den rätta vägen att återanpassa den unge till normalt samhällsliv av den anledningen, såsom framhållits av expertis, att den unge har svårt att känna isoleringen efter att ha vistats i ett kollektiv med det kamratskap det trots allt innebär.

Under alla förhållanden har det visat sig nödvändigt att ökade personella resurser måste ställas till förfogande såväl i förebyggande syfte som i fråga om eftervård för missanpassad ungdom. Jag anser att de kostnader som en effektivisering på detta område kan föra med sig är långt mindre än de utgifter stat och enskilda får vidkännas genom den brottslighet som man tydligen hittills inte kunnat bemästra.

Med hänvisning till vad jag ovan anfört hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet få ställa följande frågor:

1) Anser herr statsrådet att de korrektionsmedel som nu står till buds för att återföra missanpassad ungdom till normalt samhällsliv är tillräckliga?

2) Om så inte är fallet, vilka åtgärder ämnar herr statsrådet vidta i syfte att snarast möjligt söka eliminera de brister, främst i form av personella resurser, som nu föreligger?

3) Avser statsrådet föreslå några ändringar i de förefintliga korrektionsmedlen för att hos den i interpellationen berörda ungdomen väcka respekt för de samhälleliga åtgärder som ett brottsligt handlande måste leda till och därmed i möjligaste mån söka effektivare motverka ungdomsbrottsligheten?

Denna anhållan bordlades.

§ 13**Interpellation ang. åtgärder för att undanröja hindren för bostadsbyggnadsprogrammets genomförande**

Ordet lämnades på begäran till

Herr NILSSON i Gävle (k), som yttrade:

Herr talman! Riksdagen beslutade den 6 maj detta år om ändring av lagen om igångsättningstillstånd för vissa byggnadsarbeten avseende områden med allvarlig brist på arbetskraft inom byggnadsindustrien. Lagens mening var att ge centrala myndigheter möjlighet att bedöma om byggnadsarbeten av mindre angelägenhetsgrad skulle få påbörjas eller inte. Bostadsbyggandet skulle med andra ord ges prioritet. Inom ett av de områden där bostadsbristen krävde vissa restriktioner av byggnadsobjekt av mindre angelägenhetsgrad, nämligen inom Storstockholm, rekryterades arbetskraft från Norrlandslännen i syfte att främja genomförandet av bostadsbyggnadsprogrammet. Sedan januari och fram till oktober månad har sålunda 466 byggnadsarbetare överförts till stockholmsområdet. Stora ansträngningar har gjorts för att ordna dessa arbetares inkvarteringsfråga, och en del kommuner har beviljat dem förtur i bostadskoerna.

Nu uppges emellertid från arbetsnämnderna i Stockholm och Stockholms län att spärren mot mindre angelägna byggen temporärt har måst upphävas. 440 byggnadsarbetare eller ungefär lika många som rekryterats från norrlandslännen i syfte att främja bostadsbyggnadsprogrammets genomförande måste placeras på icke prioriterade byggnadsarbeten, d. v. s. parkeringshus, kontorsbyggnader etc. Orsakerna har dels angetts vara bristande planering, men även svårigheter att er hålla byggnadskreditiv. Ett klarläggande härom är av stort intresse. Det är också angeläget att de hinder avlägsnas som kan förseña ett genomförande av bostadsbyggnadsprogrammet.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet få ställa följande frågor:

Interpellation ang. åtgärder mot rasdiskriminering m. m. — Interpellation ang. den långsiktiga planeringen av lärarutbildningen

Har statsrådet observerat att ett antal till storstockholmsområdet värvade byggnadsarbetare inte fått arbete i bostadsbygge oaktat att någon lättnad av bostadsbristen inte ägt rum, samt

vilka åtgärder överväger inrikesministern i syfte att undanröja hindren för bostadsbyggnadsprogrammets genomförande?

Denna anhållan bordlades.

§ 14

Interpellation ang. åtgärder mot rasdiskriminering m. m.

Ordet lämnades på begäran till

Herr HAGBERG (k), som yttrade:

Herr talman! Den 12 juni avvisade en restaurangägare i Borås två zigenare — en man och en kvinna — med motiveringen att de var zigenare; inom parentes kan påpekas att de också är svenska medborgare. Fallet är långt ifrån unikt. Liknande episoder förekommer inte alltför sällan enligt tidningarna. Troligt är dock att flertalet sådana utslag av rasdiskriminering inte kommer till offentlighetens kännedom. De flesta människor avstår nämligen från att vädja till den offentliga opinionen, när de drabbas av sådana förödmjukelser och trakasserier.

I detta fall fördes emellertid frågan inför riksdagens justitieombudsman. I ett par uppmärksammade uttalanden förklarade denne, att *nuvarande* lagstiftning inte kan utnyttjas för att beivra sådana fall av rasdiskriminering. Restaurangägare har, som han sade, rätt att vägra servera gäster som de har aversioner mot. Deras fördomar, okunnighet eller illvilja kan inte korrigeras av lagen. JO ansåg dock samtidigt att sådana fall av rasdiskriminering var relativt fåtaliga och därför inte aktualiserade en lagändring.

I en senare förklaring framhöll JO att denna restaurangägarens rätt inte

ges genom lagstiftning utan genom bristen på straffbestämmelser.

Uttalandena uppmärksammades även utanför Sverige, bland annat i USA, där motståndarna till den nya humaniserade lagstiftningen mot rasföljelser som antagits kunde åberopa det svenska exemplet för sin barbariska linje.

En företagare har i princip inte rätt att utestänga någon köpare från rätten att konkurrera med andra köpare. Men när det gäller restaurangägarna finns alltså en sådan rätt att av rasmässiga eller andra likartade grunder diskriminera vissa människor. Man måste befara att JO:s auktoritativa tolkning av den svenska lagstiftningen kan uppmuntra till nya brott mot lagstiftningens anda och ge ökat spelrum för fördomar, inskränkthet, rashat och trakasserilusta.

Jag hemställer därför om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för justitiedepartementet få framställa följande fråga:

Överväger justitieministern några åtgärder för att förhindra eller beivra trakasserier, diskriminering eller annan förföljelse mot människor av annan ras, nationalitet eller folkgrupp?

Denna anhållan bordlades.

§ 15

Interpellation ang. den långsiktiga planeringen av lärarutbildningen

Ordet lämnades på begäran till

Fröken KARLSSON (h), som yttrade:

Herr talman! Om som mått på lärarbrist används den andel av det totala antalet tjänstgörande lärare, som saknar formell behörighet, framstår lärarsituationen som ytterst otillfredsställande. Detta visar de utredningar på detta område, som av 1960 års lärarutbildningssakkunniga redovisats i SOU 1964: 44. Betänkandet omfattar tre de-

Interpellation ang. åtgärder för att öka åldringarnas trygghet till liv och egendom

lar. Först göres en utbildningsundersökning, varefter en specialundersökning presenteras över lärarnas undervisningsvolym, där behörighetssituationen belyses samt även lärarnas yrkesverksamhetsgrad. Slutligen söker de sakkunniga beräkna det framtida examinationsbehovet av olika kategorier lärare.

Av naturliga skäl är beräkningar rörande framtida förhållanden mycket vanskliga att göra. Felmarginalerna kan bli betydande, därest givna förutsättningar ändras, något som i vårt dynamiska samhälle ofta inträffar. Faktorer som kan ändra den faktiska utvecklingen i förhållandet till de sakkunnigas prognoser är bl. a. den framtida dimensioneringen och utformningen av folkhögskoleväsendet, folkbildningsverksamheten i övrigt, omskolningsverksamheten och vuxenutbildningen. Relevanta i samband med hithörande frågor är även faktorer av mera allmänt utbildningspolitisk karaktär som t. ex. lägre elevantal i klasserna.

Med hänsyn till att ovanstående faktorer i nämnda betänkande endast i ringa utsträckning tagits med i bilden, torde det framtida lärarbehovet enligt de sakkunniga själva ha underskattats. Detta innebär — om ifrågavarande beräkningar läggs till grund för utbildningen av lärare — att bristsituationen åtminstone under överskådlig tid kan bli bestående.

Beträffande delningstalet har från regeringens sida ofta påtalats att ett lägre sådant under nuvarande förhållanden ej kan genomföras. Om det emellertid i princip anses önskvärt med ett lägre antal elever per klass än vad nu gäller bör enligt min mening hänsyn härtill tagas i samband med den långsiktiga planeringen av lärarutbildningen. Jag anser regeringens ställningstagande härvidlag vara av väsentlig betydelse för den framtida utvecklingen på skolans område.

Med anledning av vad ovan framförts

hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet få ställa följande fråga:

Är herr statsrådet beredd att medverka till en sådan utformning av den långsiktiga planeringen beträffande lärarutbildning att ett lägre elevtal än vad nu gäller möjliggöres i klasser och undervisningsgrupper inom det allmänna skolväsendet?

Denna anhållan bordlades.

§ 16

Interpellation ang. åtgärder för att öka åldringarnas trygghet till liv och egendom

Ordet lämnades på begäran till

Fröken WETTERSTRÖM (h), som yttrade:

Herr talman! Rapporter om brott mot åldringar blir allt vanligare i vårt land. Ett stort antal överfall och stölder hos ensamboende torde emellertid inte komma till polisens kännedom, vilket bl. a. framgår av förste kriminalassistent Gustaf Dahlströms utredning. Det är nämligen troligt att många gamla ogärna gör en anmälan.

Utredningen tyder på att en del kriminella element specialiserat sig på att lura och bestjäla ensamboende åldringar. I och med att pensionärernas antal växer kommer problemet säkerligen att accentueras. Det framstår därför som ytterst angeläget att åtgärder vidtages för att ge åldringar ett bättre skydd mot brott.

Aberopande det anförda får jag anhålla om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för socialdepartementet få ställa följande fråga:

Vill herr statsrådet medverka till att åtgärder vidtages för att öka åldringarnas trygghet till liv och egendom?

Denna anhållan bordlades.

§ 17

Interpellation ang. sammanräkning av poströsterna på valdagen

Ordet lämnades på begäran till

Herr ANNERS (h), som yttrade:

Herr talman! I och med införandet av röstkort har antalet poströstande mycket kraftigt ökat. De röstsiffror som meddelas under valnatten blir härigenom högst preliminära och ofta ger de en mycket skev bild av valets verkliga resultat. Årets val utgör ett tydligt exempel härpå.

Detta förhållande måste anses högst otillfredsställande. I utlandet kommenteras endast valdagens resultat, vilket medför att den utländska opinionen får en helt felaktig uppfattning om valets slutliga utgång. Även för den svenska allmänheten blir det preliminära resultatet lätt det bestående intrycket.

Jag är medveten om att invändningar kan resas mot att avsluta poströstningen så tidigt att poströsterna kan räknas valdagen. Jag är emellertid inte övertygad om att dessa invändningar är av sådan tyngd att inte ett försök bör göras att komma till rätta med det nuvarande otillfredsställande förhållandet. I varje fall synes mig frågan vara förtjänt av att närmare övervägas.

Framhållas bör att i Danmark och Norge avslutas poströstningen några dagar före valet och såvitt bekant fungerar detta system helt tillfredsställande.

Åberopande det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för justitiedepartementet få ställa följande fråga:

Vill herr statsrådet medverka till att undersöka möjligheterna att avsluta röstningen enligt 70 § vallagen i så god tid att räkning av ifrågavarande valsedlar kan ske i samband med sammanräkningen på valdagen?

Denna anhållan bordlades.

§ 18

Interpellation ang. skydd mot barnmisshandel

Ordet lämnades på begäran till

Herr HEDIN (h), som yttrade:

Herr talman! I Svenska Läkartidningen nr 41:1964 skriver doktor Anders Frisk, Göteborg, bl. a. följande: »Allvarlig misshandel av småbarn är tyvärr ingen ovanlig företeelse, även om de fall där diagnosen accepteras är relativt fåtaliga. Tillståndet kan vara svårdiagnostiserat, genom att anamnesen oftast är vag eller vilseledande. Misstanken är otrevlig att väcka, och konsekvenserna därav blir en omfattande socialutredning och rättslig åtgärd, med svåra påfrestningar för föräldrarna. På grund härav förkastas säkert ofta misshandel som trolig genes till skador på framför allt små barn, som själva ej kan vittna, när den skyldige tiger, oavsiktligt eller ej, och den andra vårdparten kanske är ovetande.»

I ifrågavarande artikel redovisas sex fall av barnmisshandel observerade på barnsjukhuset i Göteborg, varav fyra förekommit under det senaste halvåret. Uttalanden även från andra barnläkare ger vid handen att barnmisshandel förekommer förvånansvärt ofta och synes vara i tilltagande. Med nuvarande lagstiftning är emellertid möjligheterna att komma till rätta med dessa upprörande förhållanden ytterst begränsade.

Med anledning av vad ovan framförts hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för socialdepartementet få ställa följande fråga:

Har herr statsrådet för avsikt att undersöka vilka åtgärder som kan vidtagas för att motverka misshandel av barn?

Denna anhållan bordlades.

§ 19

Tillkännagavs, att följande Kungl. Maj:ts propositioner överlämnats till kammaren:

nr 166, med förslag till lag om ändring i sjölagen,

nr 168, med förslag till lag om svensk domstols prövning av äktenskapsmål i vissa fall, m. m.,

nr 169, med förslag till lag med vissa bestämmelser angående fastighetsbildning efter ändring i kommunal indelning m. m., och

nr 172, angående befrielse i visst fall från betalningsskyldighet till kronan.

Dessa propositioner bordlades.

§ 20

Anmäldes, att följande motioner under sammanträdet avlämnats till herr talmannen:

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 148, med förslag till naturvårdslag m. m., motionerna:

nr 1019, av herr *Ekström* i Iggesund,

nr 1020, av herrar *Gustafsson* i Skellefteå och *Nilsson* i Tvärålund, och

nr 1021, av herr *Lundberg*;

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 156, angående huvudmannaskapet för rådhusrätterna m. m., motionerna:

nr 1022, av herr *Henningsson* m. fl., och

nr 1023, av herr *Johansson* i Norrköping m. fl.; samt

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 161, angående tandläkarutbildning m. m. i Göteborg, motionerna:

nr 1024, av herr *Hagberg* och fru *Ryding*, och

nr 1025, av fru *Sjövall* m. fl.

Dessa motioner bordlades.

§ 21

Meddelande om enkla frågor

Meddelades, att herr talmannen tillställts tre enkla frågor, nämligen av:

fru *Boman*, till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet angående upprätthållande av förbudet mot visning av pornografisk film,

herr *Antby*, till herr statsrådet och chefen för försvarsdepartementet angående förvaringen av stridsgaser, och

herr *Björkman*, till herr statsrådet och chefen för civildepartementet angående tidpunkten för slutförande av viss prisgeografisk undersökning.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 14.16.

In fidem

Sune K. Johansson

Lördagen den 17 oktober

Kl. 10.00

Förhandlingarna vid detta sammanträde leddes av herr förste vice talmanen.

§ 1

Föredrogs var för sig följande Kungl. Maj:ts å bordet vilande propositioner; och hänvisades därvid

till behandling av lagutskott propositionerna:

nr 166, med förslag till lag om ändring i sjölagen,

nr 168, med förslag till lag om svensk domstols prövning av äktenskapsmål i vissa fall, m. m., och

nr 169, med förslag till lag med vissa bestämmelser angående fastighetsbildning efter ändring i kommunal indelning m. m.; samt

till jordbruksutskottet propositionen nr 172, angående befrielse i visst fall från betalningsskyldighet till kronan.

§ 2

Föredrogs var för sig följande å bordet vilande motioner; och hänvisades därvid

till behandling av lagutskott motionerna nr 1019—1021; och

till statsutskottet motionerna nr 1022—1025.

§ 3

Föredrogs var för sig följande, vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda men då bordlagda interpellationsframställningar, nämligen av:

herr *Lindahl*, till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet angående trafiksäkerheten vid övergången till högertrafik,

fru *Forsling*, till statsrådet fru Lind-

ström angående skydd mot barnmiss-handel,

herr *Persson* i Heden, till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet angående tillämpningen av bestämmelserna om vårdbidrag för svårt handikappade barn,

herr *Holmberg*, till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet angående åtgärder för att öka sysselsättningen i Norrbotten,

fru *Ryding*, till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet angående utbyggnad av folkhälsvården, m. m.,

herr *Gustafsson* i Borås, till herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet angående grunderna för tilldelning av statsanslag till folkhögskolor,

herr *Börjesson* i Falköping, till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet angående korrektionsmedlen för att återföra missanpassad ungdom till ett normalt samhällsliv,

herr *Nilsson* i Gävle, till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet angående åtgärder för att undanröja hindren för bostadsbyggnadsprogrammets genomförande,

herr *Hagberg*, till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet angående åtgärder mot rasdiskriminering m. m.,

fröken *Karlsson*, till herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet angående den långsiktiga planeringen av lärarutbildningen,

fröken *Wetterström*, till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet angående åtgärder för att öka åldringarnas trygghet till liv och egendom,

Interpellation ang. trafikframkomligheten inom storstockholmsområdet

herr *Anners*, till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet angående sammanräkning av poströsterna på valdagen, samt

herr *Hedin*, till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet angående skydd mot barnmisshandel.

Kammaren biföll dessa framställningar.

§ 4

Interpellation ang. trafikframkomligheten inom storstockholmsområdet

Ordet lämnades på begäran till

Herr WIKLUND (fp), som yttrade:

Herr talman! Sedan 1950 har landets bestånd av personbilar sjudubblats och lastbils- och bussbeståndet nästan fördubblats. Ökningen av bilarnas antal synes endast fortgå. Medan det f. n. finns 4,5 invånare per bil beräknas motsvarande siffra ligga vid 3 år 1975 (2,5 sistnämnda år mot ca 1,7 miljon bilenheter år 1963).

Mot bakgrunden av dessa siffror och den otillräckliga aktivitet under en följd av år, med vilken problemet om framkomligheten för fordonstrafiken på gator och vägar i stockholmsregionen angripits, ter sig den tillspetsning av detta problem, som denna höst inträffat, inte överraskande. Vartefter som de inre delarna av Stockholm skiftat karaktär, bl. a. genom saneringsåtgärder avseende äldre bebyggelse och nyproduktion av fastigheter med annan uppgift än att bereda bostäder, har hela stadsstrukturen radikalt förändrats. En allt större del av de i Stockholm verkamma bor i ytterområden eller i grannkommunerna. Längre resor till och från arbetet är därför numera allmänt förekommande bland den yrkesverksamma delen av befolkningen resulterande bl. a. i starkt växande personbilstrafik speciellt vid in- och utfarterna. Följden har blivit en allt sämre framkomlighet

för fordonstrafiken, speciellt morgon och kväll (särskilt vissa veckodagar speciellt under vinterhalvåret). Verkningarna av ofta uppkommande och långa bilköer vid in- och utfarterna sträcker sig numera snabbt även till innerstaden, där den ökade biltätheten redan i och för sig starkt minskat framkomligheten för fordons- och i viss mån även gångtrafiken.

Man kan belysa läget och dess allvar som samhällsproblem med att som ovan gjorts redovisa siffror för bilbeståndets kraftiga tillväxt och hänvisa till den nya stadsstrukturen med växande resebehov som konsekvens. Man kan även göra detta genom att granska hur trafiklederna förmår bära den växande fordonstrafiken. Enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens bedömning kan endast 9 procent av Stockholms stads och 25 procent av Stockholms läns riksvägar anses äga fullgod standard. Speciellt måste man därvid rikta uppmärksamheten på utfarterna, vilkas kapacitet allt mindre och mindre svarar mot den aktuella trafikens intensitet speciellt vissa timmar på dygnet under vissa perioder av året. Denna eftersläpning i vägstandarden är självfallet en samhällets sak att avhjälpa.

Det säger sig självt att tidsförlusterna för enskilda personer och för företagen genom den försämrade framkomligheten både i innerstaden och på stadens in- och utfartsstråk även innebär mycket betydande ekonomiska förluster. De kan beräknas till hundratals miljoner kronor per år. En speciell konsekvens av nuvarande trafikförhållanden är de särskilda säkerhetsrisker, som den försämrade trafikutrymmesstandarden medför vid eventuella större olyckshändelser. Även utryckningsfordon drabbas nämligen numera av de växande trafikhindren.

Missförhållandena då det gäller framkomligheten för yttrafiken i Stockholm synes under hösten ha nått en krisartad kulmen. För att innerstadens speciella

Interpellation ang. trafikframkomligheten inom storstockholmsområdet

nyttotrafik inte helt skall stagnera krävs från yrkesbilismens sida allt radikalare åtgärder till begränsning av biltrafik som betraktas som mindre nödvändig. Skulle alla lokala trafikbestämmelser efterföljas till 100 procent, anses rent kaotiska förhållanden bli följden, varför man tydligen rätt allmänt anser sig tvingad att vid vissa tillfällen medvetet bryta mot dessa. Från yrkesbilismens sida synes man också ha övervägt att genomföra en laglydnadsdag för att framkalla sådana förhållanden och därmed på allvar rikta uppmärksamheten på krisen i fordonstrafiken i Stockholm.

Vid planeringen hittills av motåtgärder synes man mest ha litat till i och för sig ambitiösa åtgärder, vilkas genomförande dock tar mycket lång tid (lokaliseringpolitiska åtgärder, ökad kollektivtrafik för personbefordran, byggnad av ringleder och radiella trafikleder med relativt stor kapacitet, breddning av broar etc.) eller till visserligen snabba men till sina verkningar diskutabla punktåtgärder (typ stopp- förbud eller parkeringsförbud på vissa stråk, olika åtgärder till ökning av parkeringshindren etc.). Ett samlat grepp kring alla hithörande problem och sådana effektiva motåtgärder av olika slag, som kan genomföras på relativt kort tid (i dagens läge allt angelägnare) och berörande inte endast Stockholms stad utan även dess grannkommuner saknas. Att relativt snabbt verkande åtgärder av även annan typ än enkla åtgärder för att skärpa trafikrestriktionerna torde finnas och borde kunna övervägas och prövas torde den offentliga debatten hittills visa.

Som administrativt samordningsproblem erbjuder ovan resta fråga om åtgärder till motverkande av den fortskridande försämringen av trafikframkomligheten i Stockholm med omnejd likheter med ett flertal andra samhällsproblem inom stockholmsregionen (främst frågan om den kollektiva närtrafikens ordnande i storstockholmsom-

rådet). En medverkan från statens sida för att samordna motåtgärderna med speciell inriktning på sådana åtgärder, som kan ge relativt snabba resultat synes därför påkallad.

Med hänvisning till vad sålunda anförts får jag anhålla om andra kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få rikta följande frågor:

1) Har herr statsrådet uppmärksammat den på senare tid successivt försämrade trafikframkomligheten inom storstockholmsområdet och privat- och yrkesbilismens växande svårigheter inom detta område?

2) Är herr statsrådet villig att medverka till erforderliga, snabbverkande samordningsåtgärder för att bryta nu pågående utveckling mot ytterligare försämring av trafikframkomligheten inom detta område, t. ex. genom tillsättande av en särskild statlig förhandlings- och utredningsman med uppgift att skyndsamt utarbeta förslag till gemensamma lösningar på aktuella trafikpolitiska problem, som nu påtagligt medverkar till denna utveckling, och till organisatoriska åtgärder ägnade att skapa praktiska förutsättningar för snabbast möjliga genomförande av sådana lösningar?

Denna anhållan bordlades.

§ 5

Anmälades, att följande motioner under sammanträdet avlämnats till herr förste vice talmannen:

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 148, med förslag till naturvårdslag m. m., motionerna:

nr 1026, av herr *Bohman m. fl.*,

nr 1027, av herr *Hansson* i Skegrie *m. fl.*,

nr 1028, av herr *Nyberg m. fl.*, och

nr 1029, av herr *Wachtmeister*;

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 156, angående huvudmanna-

skapet för rådhusrätterna m. m., motionerna:

nr 1030, av fru *Gärde Widemar m. fl.*,
och

nr 1031, av herr *Nyberg m. fl.*;

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 159, med förslag till lag om ändrad lydelse av 3 § sjukvårdslagen den 6 juni 1962 (nr 242), motionen nr 1032, av herrar *Wiklund* och *Nyberg*; samt

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 161, angående tandläkarutbildning m. m. i Göteborg, motionerna:

nr 1033, av herr *von Friesen*,

nr 1034, av fru *Gunne* och fröken *Karlsson*, och

nr 1035, av herr *Hamrin* i Kalmar m. fl.

Dessa motioner bordlades.

§ 6

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökan:

Till Riksdagens andra kammare

Undertecknad anhåller härmed om ledighet från riksdagsgöromålen under tiden 20 okt.—20 nov. 1964 för fullgörande av militärtjänstgöring.

Ramvik den 16 oktober 1964

Thorbjörn Fälldin

Kammaren biföll denna ansökan.

§ 7

Meddelande om enkel fråga

Meddelades, att herr talmannen tillställts en enkel fråga av herr *Dickson* till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet angående förfarandet vid anmälningar om skördeskador.

§ 8

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 10.08.

In fidem

Sune K. Johansson